

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 5

Fylke: Nordland

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Saltdal

Emne: Vannbæring

Bygdelag: Setså

Oppskr. av: Harald Skavold

Gard: Sommervold

(adresse): Setså i Salten

G.nr. 2

Br.nr. 3

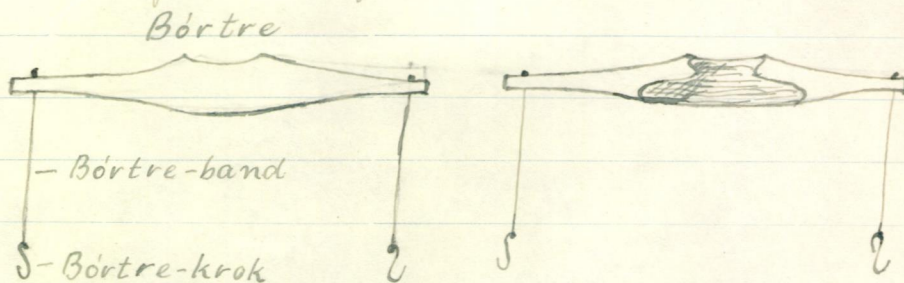
A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Ja

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Vi har båret vann med børtre til 1938. Vassaket kaller vi børtre og heter så så vidt jeg er kjent i fylket.

Det er bare en type som er brukt. Det er den slags som kviler på begge skuldre og er utgata for nakken. Det skiller bare hvor godt de kan være utført, men det har ingen ting med typen å gjøre.

For ca. 50 år siden var det ikke ualmindelig at det ble båret vann i krebøtter. Det var vel helst det vanlige.

2. To om å bære vann ilag er ukjent, men å høre vann er mye brukt der det høver, men det er bare i nødsfall. Alle har hatt det vanlige vannbæret så nær at det beste var å bære det inn. Remmer på stolper har vært brukt, men er sjelden brukt for

sjelden. (Jeg kjenner det fra fjøtta.)

En brükte, og bruker framleis börtreet til å bære melk og sølbøtter ~~de~~ fra sommerfjøset og mat på utslåttene.

Börtreet er et meget hending og godt redskap. ~~Har vært og kjenner folk som har~~ ~~denne~~ ~~brukt~~ ~~til~~ ~~å~~ ~~bære~~ ~~melk~~ ~~og~~ ~~sølbøtter~~ ~~de~~ ~~fra~~ ~~sommerfjøset~~ ~~og~~ ~~mat~~ ~~på~~ ~~utslåttene~~ ~~.~~

3. Ski har ikke vært brukt til å dra vaku på, men derimot kjelke. At den som bar vaku, gikk på ski, er noe annet.
4. Alle som kan stå og gå, har sin brem med vassberinga. Hvem som skal bære, beror på hvilket arbeide de forstjellige medl. av hilsstanden har i øyeblikket. "Gå etter ei ferd vaku!" kan hilsnuora si til hvem som helst... "Hvis du har tid," kan tøm legge til hvis det er hilsparen eller andre som står i med noe. Er der ingen å finne, går tøm selv etter ei bømte så meget tøm er hjelpen.
5. Dette er det vanlige der hvor de ikke har innlagt vaku.
6. Se under 2.
7. Her i grunda er det vanlig å bære vaku til fjøs og fjøtten. I bygda ellers er det så ymse. I de tettbygde ~~grunder~~ grunder er byggd felles vass-verk, eller noen har slått seg sammen, eller enkelte har lagt inn vaku til seg selv.

Bygdøy i april 1948.

Tilleggsspørsmål til emne nr. 5, Vannbæring.

Vennligst svar på dette papir med blyant og send det så fort råd er i den lille konvolutten.

Brukte eller bruker en å la flyte noen gjenstander på vannet eller melken når en bar eller kjørte væskene en lengre vei for å hindre at væsken skvulper over?

Brukte eller bruker en:

- 1) Treskiver, løse lokk (med eller uten håndtak)?
- 2) a) Trekors?
b) Trekors med en liten knott i midten for lettere å kunne løfte det?
- 3) Noen trestykker?
- 4) Gress, halm, løvkvister, store blad, gran- eller enekvister?
- 5) Is eller snø?
- 6) Kjerald, skål, bøtter, trefat?
- 7) Korkskiver?
- 8) Hva kaller en slike ting for (skuljefjæl, flottor, bøk, flæ, flyteskiver)?
- 9) Fanns det noen forseggjorte gjenstander til det bruket?

--- o o o ---

Detta kjemmer eg frå Sjømannskivet. Når vi førde vatn frå land og ombord i sinne (gjernu berre ei sinne) så hvide vi anskaret oppi sinna. Det var gamal, gjengs stikk.

Ein gut kom her i vinter dragande med ei vass-sinne på ein kjelke, og han klaga si mand avdi det skvapla så over. Han kjende altså ikkje nokk middel mot det. Eg sa då med han at han berre skulle ha litt snø oppi, så skapla det ikkje over. Det er alt eg veit om dette emne.

Herad
Uppteiknar

Saltedal
Harald Skarvø

2811

Nordl.
Saltedal
(Tjølva) Setra

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
ADR. NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDØY

2775

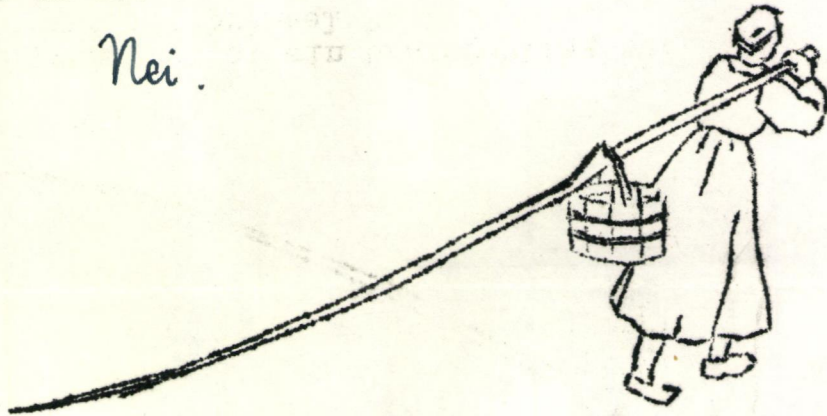
Ver gild og skriv svaret med blyant på same ark.

Tilleggsspørsmål til nr. 5 Vannbæring.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

I Tinn i Telemark har ein for eit par mannsaldrar sidan bore vatn på ei lang stong. Ein bar den eine enden over aksla, den andre enden drog ein etter seg på marka. Taret hekk på stonga bak ryggen at den som bar (drog). Ein liten mothake på stonga gjorde at handtaket på bötta ikkje gleid. Stonga var såpass mjuk at vatnet ikkje skvampa over. Utanom denne opplysninga kjenner ein no denne metoden berre frå Värmland i Sverige. Det kan henda at det tidlegare har vore meir vanleg å bera vatn på denne måten. Hugsar nokon i Dykkar bygd noko om det ?

Nei.

Tilleggsspørsmål til nr. 12.

Finst det noko opplysning om at ein brukar eller har bruka fiskebein og fiskehovud til brensel ? Nei.

Har ein bruka kumøkk til brensel ? Nei.

Høygryde.

Det er lenge sidan eg sendte svar, men no skal det bli.

Med helsing
Dyppmar
Harald Skavord.